

Рк Ш, 335
М74

Украинisch. Kriegsgefangenen

№ 2.

6-ГО

РОКУ.

СПІЛКА СТУДЕНТІВ УКРАЇНЦІВ
ОТТСГРУППЕ
DEUTSCHLAND E.V.
WILSDORF-BITZ
М О Д Е С Т О В И
ЛЕНІНЦЬКОМ!

Полонені Українці
Вецлярського табору.

№ 2.

Вецлярська бібліотека укр. полонеників

КРАТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр Ц 335 М 74 Инв. № 2483712

Автор Морисові Менцінско

Название му положени Українці
Визвольного шевця.

Место, год издания Вильна, 1917.

Кол-во стр. 24 с. ил. 1 л. портр.

- " - отд. листов _____

- " - иллюстраций _____

- " - карт _____

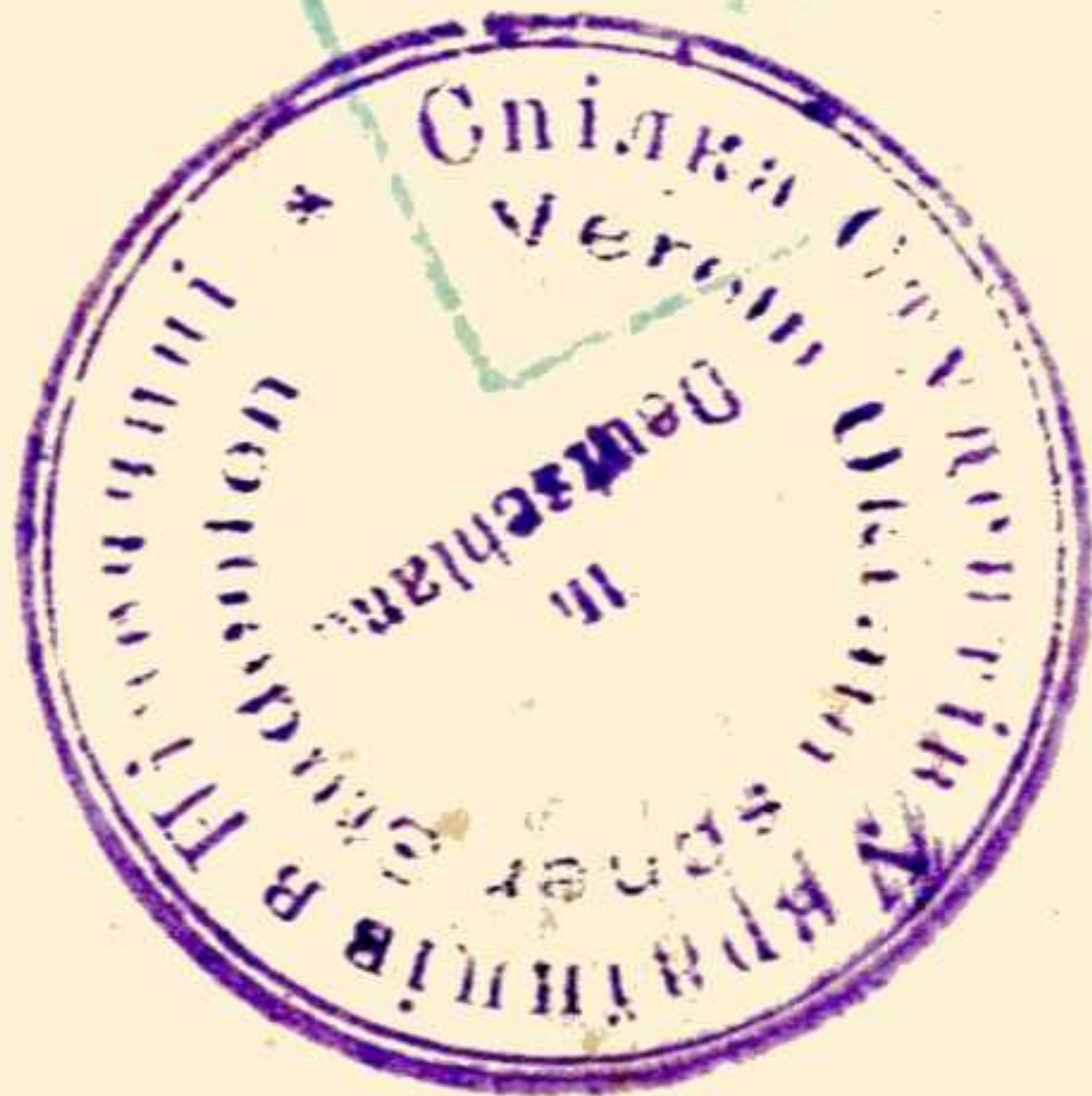
- " - схем _____

Том _____ часть _____ вып. _____

Конвюлот _____

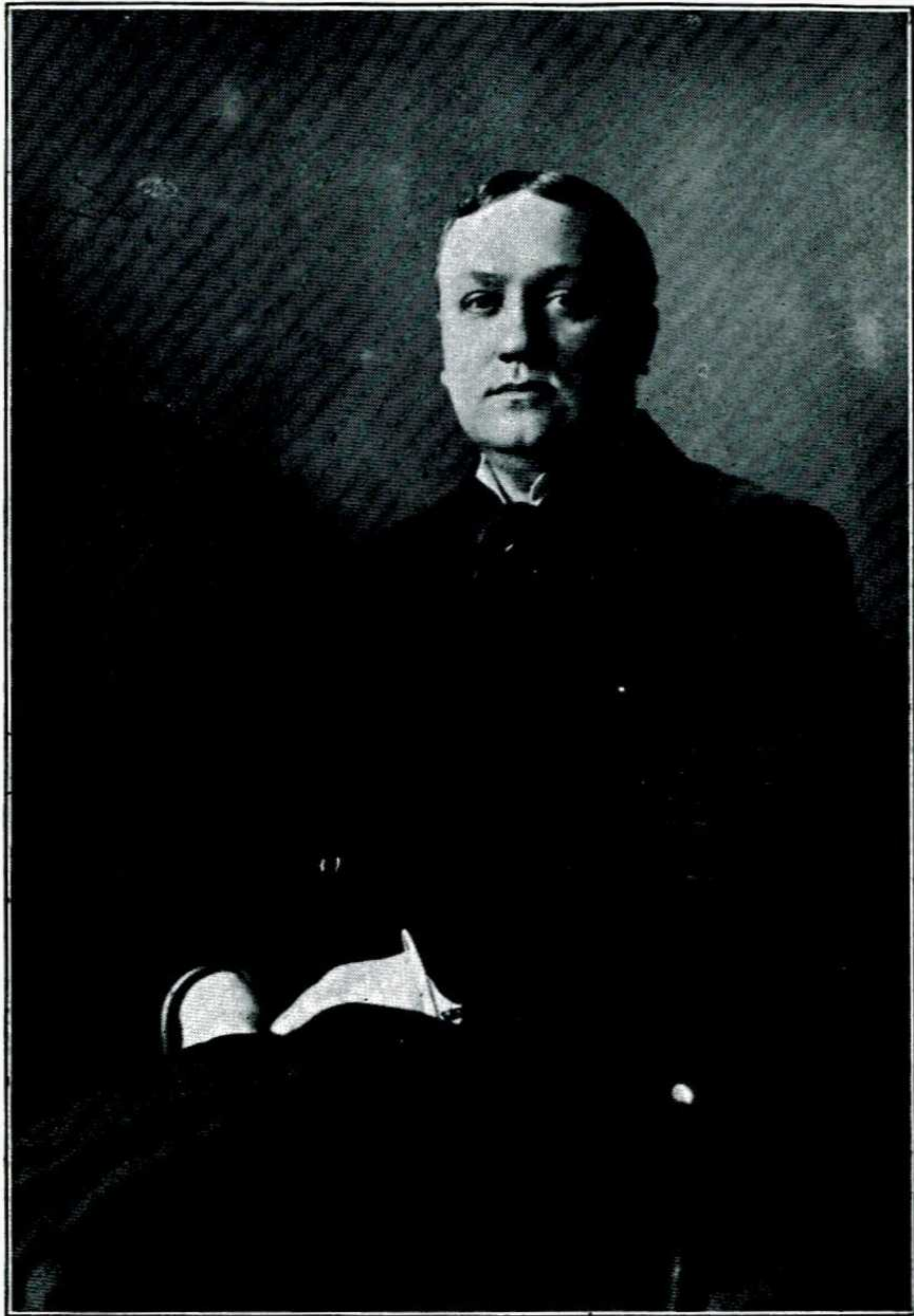
12.05.92

[Signature]

Державна ордена Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС

Ще не вмерла України!

Могутній Мемлюкович

6-ГО ЛЮТНЯ 1916 Р.

Модестови

МЕНЦІНСЬКОМУ

Полонені Українці
Вещлярського табору.

* * *

Минеть ся ніч, розвієсь тьма.
Проснить ся чорний сон;
Настане день! жите, весна
Загляне до вікон.
Та нім мине недолі час,
Нім щастя зацвітуть квітки—
О пісне! Не лишай ти нас,
Звени, звени, звени!

Б. Л.

Державна бібліотека Трудового
Червоного Прапора
Республіки Білорусія
ГРСП і КІРС

2183712a

СПІЛКА СТУДЕНТІВ УМОВЛЕНИХ В ЧИМПИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
Ольга Лизюк

U 335. 013 (24R); 5-83 МЕНЦИНСЬКИЙ М.

С т р і ч а.

Театр був повний. Перед сценою грав таборний оркестр. На сцені, закритій ще завісою, наводив ся порядок: установлювали ся сьпіви в українському убранню і почесний комітет із кілька душ з хлібом і сіллю: готовились до стрічи дорого, рідкого гостя. Ждали оклику, коли скажуть: „остаточно готовтесь—зараз відкривають завісу!“

Аж ось несподівано, з щирим привітанням „Здорові молодці!“ появив ся перед нами з дверей сцени той, кого ми ждали. Ми якось оторопіло одвітили і, онїмівши, впились очами в гостя, котрого бачить серед нас на сцені нам було якось чудно і так невиразно гарно. Повіяло чимсь далеким, красним, тим прехорошим, що в найліпших обставинах життя служить воно відрадою. Перед нами був артист, славний, рідний, вільний сьпіваки котрий і нас нещасливих приїхав зворушить і, звеселить сьпівом України.

Перед нами був чоловік, котрого життя в хвилях звуків, як та чайка на морі, літає, і котрий звуками пісні малює життя.

Ще раз привітавши нас, артист пройшов до п'яніно, торкнув його клавіши, а тут в числі хористів стояв наш малий вояка, 16 років. Артист глянув на него, маленького, взяв його привітно за плечі та й каже: „а ти як сюди попав?“ Потім мовчки пригорнув малого до себе, прижав до грудий, як батько рідну дитину, і раптово випустивши його з своїх рук, скоренько вийшов зі сцени; лице у його було знервоване і на очах блистіли сльози.

Іскрою пробігло по нас, по нашим нервам щось невиразне, щось те, що несподівано викликає сльози, ті сльози, які облегчують серце, ті сльози горя, після котрих легше робиться на душі.

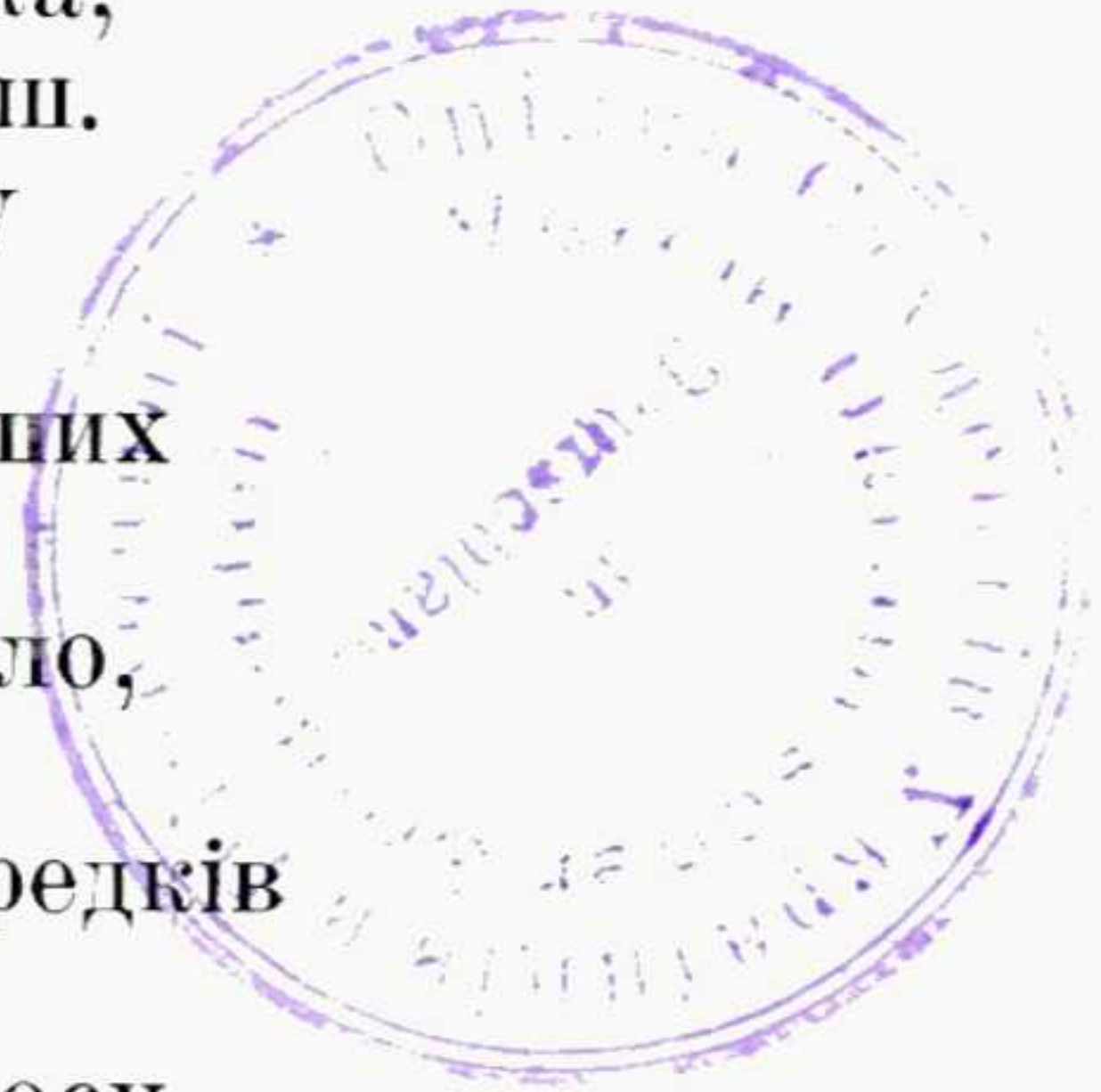
Ще хвиля пройшла і із за сцени вже кликали: „готовтесь!“ Стали, підбадьорились. Через хвилю ми вже перед тисячами очей вітали хлібом і сіллю дорогого земляка сьпівака.

П. Горобець.

Пісня пташки.

Пісне, моя рідна пісне,
Пташечко закута,
Чужинцями осьміяна,
Своїми забута.
Веселиш ти наші душі,
Тугу розганяєш,
Сердечного невільника,
В свій край посилаєш.
Посилаєш його душу
До рідного краю,
Викликаєш дідів наших
З дубового гаю.
Пригадуєш, що минуло,
Що кати забрали,
Як плугами кости предків
З могил викидали.
Косар косу несе в росу,
Косить поспішає
Та про славу козацькою
Пісеньку сьпіває.
Та не таку, не веселу,
Кебети не має,
Бо забув ся тай не знає,
З ким він розмовляє.
Слова пісні—то грім дідів,
То воля сьвятая,
Та ніхто тепер про неї
Ніхто не сьпіває.
На Україні нашій милій,

У рідньому краї,
Там скована замучена
Воленька сьвятая.
Тільки Дніпро, сивий батько,
Хвилю піднімає,
Та про волю свою пісню
Він оден сьпіває.
Тільки його не скували
І не зруйнували,
Звуть і досі тим іменем
Як і здавна звали.

.
Таке нам тут, у неволі
Про волю сьпівали,
Тобі пташко, рідна пісне,
Крильця розкували.

Присьвячую Достойному Землякови
Модестови Менцінському

М. Климєнко.

ПРОГРАМА КОНЦЕРТУ

Модеста Менцінського

6-го лютого 1916 р.

1. Шевченко—Лисенко: 1) Гетьмани, гетьмани.
2) Минають дні, минають ночі.
2. Народні пісні, композиції М. Лисенка:
 - 1) Ой червона калина.
 - 2) Ой не стели ся, хрещатий барвінку.
 - 3) Стоїть гора високая.
 - 4) Ой не світи, місяченку.
3. Франко-Січинський; 1) Як почувеш в ночі.
Лепкий-Січинський; 2) Фінале.
4. Чубинський-Вербницький; „Ще не вмерла Україна“

З програми Модеста Менцінського.

I

СВЯТО В ЧИГИРИНІ.

Слова: Т. Шевченка.
Музика: М. Лисенка.

Гетьмани, гетьмани! якби то ви встали,
Встали, подивились на той Чигирин,
Що ви будували, де ви панували,—
Заплакалиб тяжко, бо ви б не пізнали
Козацької слави з убогих руїн!
Базари, де військо, як море червоне,
Перед бунчуками, бувало, горить,
А ясновельможний, на воронім кони,
Блисне булавою—море зарипить,—

Закипить, і розлило ся
Степами, ярами,
Лихо мліє перед нами,
А з козаками...
Та що й казать?.. минулося;
А те що минуло,
Не згадуйте, пани брати!...

II

Мені однаково.

Слова; Тараса Шевченка.
Музика: Миколи Лисенка.

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині—
Однаковісенько мені!

В неволі виріс між чужими,
І неоплаканий своїми,
В неволі плачучи, умру,
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій—не своїй землі.
І не помяне батько з сином,
Не скаже синові: „Молись.
Моли ся, сину: за Вкраїну
Його замучили колись.“

Мені однаково, чи буде
Той син молити ся, чи ні.
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять лукаві—і в огні
Єї окраденую збудять...
Ох. не однаково мені!

III

Як почувеш в ночі.

Слова: Івана Франка.

Музика: Дениса Січинського.

Як почувеш—в ночі край свого вікна,
Що щось плаче і хлипає важко—
Не тривож ся зовсім, не збавляй собі сна,
Не диви ся в той бік, моя пташко!

Се не та сирота, що без мами блука,
Не голодний жебрак, моя зірко—
Се розпука моя, невтишима тоска,
Се любов моя плаче так гірко.

IV

Ф і н а л ь.

Слова Богдана Лепкого.

Музика Дениса Січинського.

Розжалобила ся душа
У смутках непомірних,
Що збулась радості життя
І що опущена, сама
Йде по полях безмірних.

Йде в пізну осінь. Сніг паде
І в сірій грязі тає.

Ні ту—ні там, нігде, нігде,
Ніхто, ніщо єї не жде,
Ніхто єї не знає.

Довкола неї тишина
Така, що дзвоном дзвонить,
Така бліда, така німа,
Що в ній нічо, нічо нема,
Лиш смуток сльози ронить.

Лиш з тихим шелестом на шлях
Падуть листочки бідні,
Як той знечевя вбитий птах...
Падуть зовсім, зовсім оттак
Надій листки послідні.

Наша пісня в „Народнім Домі“

В своїй хаті своя правда
І сила і воля...

Шевченко.

В неділю 6-го лютого н. ст. відбувся великий концерт нашого земляка, **Модеста Менцинського**, оперного й королівського придворного співака.

Золотими буквами записані ті хвили в серцях

полонених ілюструють дописи до нашої редакції, з яких одну приводимо в цілості.

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине,
Ось де, люди наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово!

Полоненим нашого табору, серед смутних часів невольного життя, час від часу випадає нагода, хоча й на хвилю забути ся о важкій дісности і в луні рідних звуків, перенести ся на далеку рідну країну... Одною із таких рідких хвилин,—був концерт визначного Українського тенора, Артиста Швецької Королівської, Придворної Опери вп. д. Модеста Менцинського, що відбував ся в неділю, 6 лютого, с. р., в салі нашого „Народного Дому“. Театр був переповнений полоненими, п. п. офіцерами й членами Просьв. Вид. з родинами,—серед гостей посітивших була Достойна Дружина нашого Концертанта і Всп. П. Коммендант табору.

В 7-ї год. вечера, підвів ся занавіс:—сцена представляла кімнату заможного українського козака і на неї стояли наші таборові сьпіваки в національних уборах;—Як увійшов на неї Вп. концертант стрітила з хлібом-сіллю—депутація

від полонених з т. П-ком на чолі, який в коротких, але сердечних словах привитав шановн. гостя. Вечер пройшов неначе в казці.., Дивні, чудові звуки української пісні в мистецькому виконанню. Дост. Артиста, лунали по салі і примусили присутніх цілковито унести ся на далекі степи і руїни України—далекої, незабутньої неньки!..

Під чарівним голосом Артиста зачала ся велика пісня величавим гимном жалю за минулим України над руїнами Чигирина, перейшла в жалість нашого громадянства над своїм життям, що, валаючись гнилою колодою, тужило хоч за злою долею, не маючи ніякої. І серед сеї безісторичної тиші тільки цвїла краса дівоча як калина, осипала ся як роса, минала молодість серед вірної або нещасливої любови—і ходив чумак на Крим—і так минали покоління! Аж наступила тиша така, що езвоном дзвонить, безнадійна і сумна до смерти—тиша неволі на Україні, тиша неволі в полоні. Аж вкінці залунала пісня воскресення: „Ще не вмерла Україна“ над грохотом армат і сьвітової бурі. Все те висьпівав за сльозами так щиро, глибоко, ревно зо дна душі наш незабутий земляк а полонені слухали як в казці зачаровані, крізь сльози...

До сеї пісні достроїв ся наш таборовий хор під

орудою нового діригента, талановитого т. Ш-ва. А як співав наш оперовий співець концертант наш народній гімн „Ще не вмерла Україна“ присутні прослухали стоячи і т. режисер таб. трупи Карий висловив в імені полонених щирю подяку Вп. Концертантови за його чудову пісню нашого життя.

У вислові його брєніла вся наша вдячність, вся наша віра і всі наші сльози, що задавили слова і не дали йому докінчити, доповісти сєго, що хотїв сказати. Але у тій перерві у тій ревній тиші цілого театру—було все, що мали полонені сказати коханому співакови.

Тоді Вп. М. Менцинський побажав присутнім в горячій короткій промові урваній зворушеннєм—найшвидшого визволення з неволі і стрічи на рідній землі, свободній, незалежній Україні—там в Київі..

Тоді ціла саля загремїла гучними оплесками, хоч як полонені вязали ся присутніми офіцерами—одушевленнє не дало мовчати.

А на другий день одвідав кожний найменший куток життя полонених любий земляк і сказав сї великі слова до одного гурту співаків і музикантів:—Цїлу ніч не міг я спати! Замість я приїхати до Вас там, Ви приїхали тут і тут на чужу землю втекла наша пісня...

Се зворушило цілий гурт до сліз, а сі слова перебігли по цілім таборі, із уст до уст, як іскра, западаюча в душу. Бо отворила ся душа народу з під чужої московської обслони на чарівний згук нашої безсмертної пісні і стала ясна і щира, як новонароджений ангел.

За се хай буде дяка довічня нашому Коханому землякови Сьпівцеві! Пол-ток

В неволі о волі.

Присвячую Славному сьпіваці
Модестови Менцінському

Будучи в неволі
Мав щастє я вчути
Таке, що ніколи
Не зможу забути.

Державна ордена Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС

2483712

Пісні України
Із уст полили ся
Сьпівацьких і в душу
Навіки впили ся.

Забув, що в неволі
У тії хвилини
Й думками блукав я
Степом України

І наче я бачу,—
Могили повстали,
Які під собою
Гетьманів сховали.

І наче я бачу—
Встає люд з могили,
Кайдани скидає
Рве пута насили.

Тоді я упив ся
Журбою—тугою,
І рвало ся серце
И ридало від болю.

Від болю, що волю
Що рідну Країну
Живцем кати наші
Кладуть в домовину.

А. Б.

Вецляр 7 лютого 1916 р.

Давня пісня.

**М. Менцінському, за його спів Лисенкового гімну
Шевченка: Гетьмани, гетьмани!**

у вецлярським таб. полонених 6 лютого 1916 р.

Василь Пачовський.

Гетьмани, гетьмани! зелена діброва
У нас на Україні вже не гомонить...
Що було—не встане; що буде—незнане,
На сонній руїні береза шумить,
Лиш береза шумить!

Ваш люд вже не явір, не дуб, не калина,—
А сонна осика, дροжить і тремтить...
Велика година ударила в труби
І світ весь порвала, а ми—тихо цить,
Лиш береза шумить!

Ми стогнемо з горя і з голоду гинем,
А трублять—ми линею у бій, як у рай—
Від моря до моря іде наше військо
І гине за славу, чюю?—не питаї,
Лиш береза шумить!

Так ми, діти слави, змінили, зломили
Одвічні устава і Ваш заповіт...
Ми стали з народу, з борців за свободу
Нагаїкою ката—сьмієть ся весь світ,
Лиш береза шумить!

Гетьмани, гетьмани! дивіть, Ваші внуки
Соромлять ся мови великих батьків—
І гинуть за ката, що брав Вас на муки!
А дух наш осліп—у неволі скарлів,

Лиш береза шумить
Давню пісню...

Тихо тихо чайка не чайка,
Рідня пісня плаче над нами—
Слухайте, слухайте, сонні:

* * *

„Ой не дивуйтесь добрії люде“,
Що ми—труслива осика!
Била нас в тімя, біла нас в груди
Тьма і неволя велика!

Не рости дубам, орлам не жити
Серед московської ночі!
Нам, дітям сонця—як стали бити,
Вибрали зоряні очі!

Ані нас били, ні нас рубали,
Тільки нас брали за спину—
Живцем нам мову з губи виймали
І замінили в скотину!

Ходим як мертві, живем як тіни,
Мов не по людськи говорим—
Наче безокі мацяєм стїни,
Чи як тюрми не вітворим!

Так не дивуйтесь, що ми—руїна:
Що говорити не вмієм,
Не знаєм, хто ми. що Україна—
Сліпом, не знаєм що дієм!

* * *

Тихо, тихо чайка не чайка,
Рідна пісня плаче над нами,
Чуєте, чуєте, сонні?!

В. П.

До нашої пісні. Модестови Менцінському

Богдан Лепкий.

О пісне народня! Одна ти мене,
Лиш одна ти мене не кидаєш,
І куди тільки доля мене не жене—
Ти за мною, як пташка літаєш.

В далекому краю, в чужій стороні.
В час безмовного сірого суму
Про степи і могили співаєш мені,
Як український степ довгу думу.

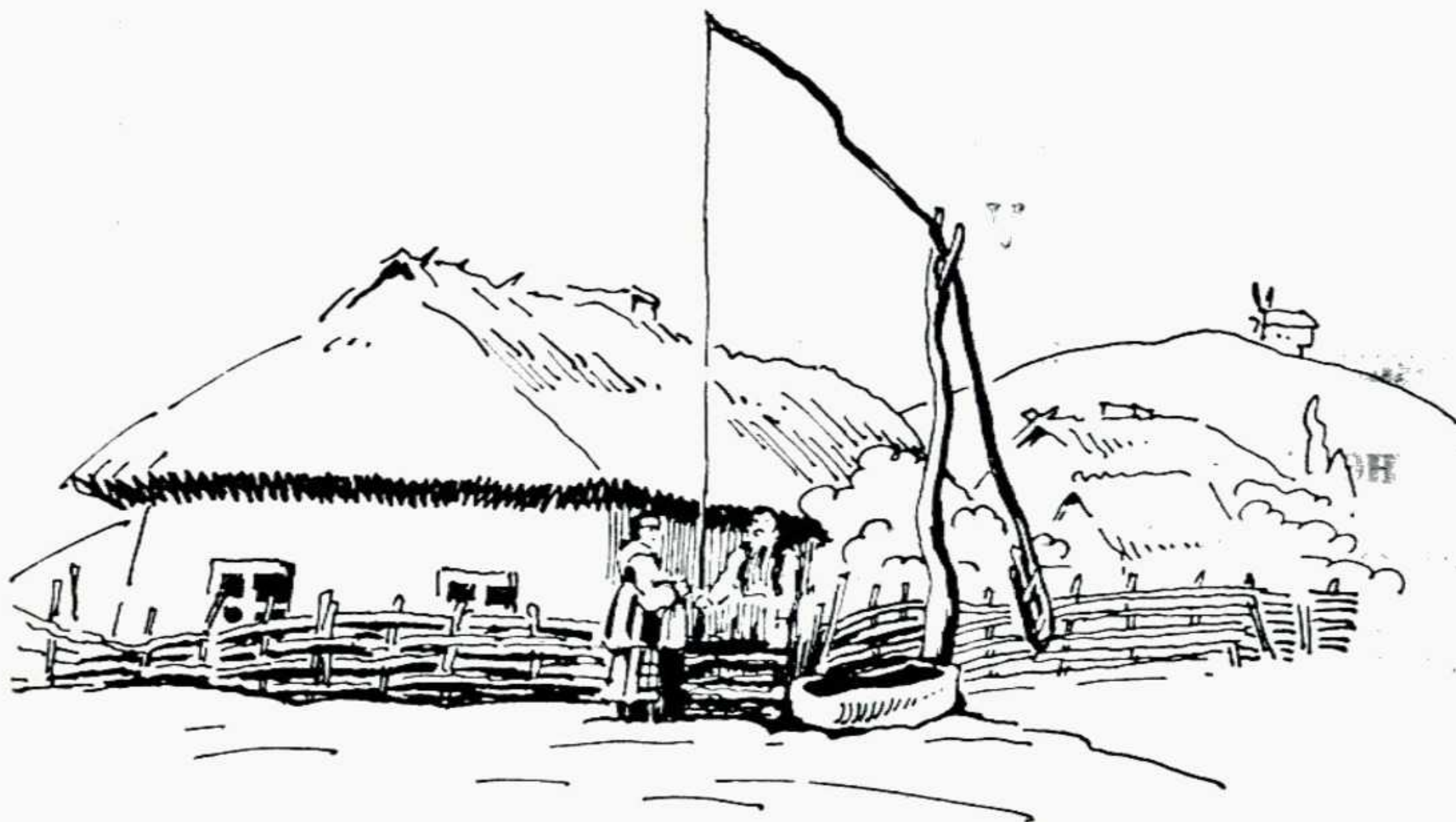
Ти говориш: минули козацькі часи,
Не минулась козацькая слава,
Тож кріпись, не хиляй до землі голови,
Твоя радість—се народня справа.

О пісне моя! що найкрасшого є
В душі—мисли народу мойого,
В твоїх звуках, як в гарфі безсмертній жие
Воскресення чекаючи свого.

Чекаючи хвилі, як з людських грудий
Понесеш ся велика, свободна.
На життє і на смерть попроведиш людей
Все велика, все славна, все гідна.

* * *

О пісне народня! Одна ти мене,
Лиш одна ти мене не лишаєш.
І куди тільки доля мене не жене,
Ти за мною, як пташка літаєш.

З М І С Т:

	Стор.
Минеть ся ніч	4
Стріча (Горобець)	5
Пісня пташки (М. Клименко)	7
Програма концерту (Факсіміле афіші)	9
З програма М. Менцінського:	
I. Гетьмани Гетьмани!	10
II. Мені однаково	11
III. Як почувеш.	12
IV. Фінале	12
Наша пісня в „Народнім домі“ (рецензія)	13
В неволі о волі (А. Б.)	17
Давна пісня (В. Пачовський)	19
До нашої пісні (Лепкій)	22

Видання пресової секції просьвітного віділу
„Союза Визволення України“ в Вецлярі.

„Просьвітний Листок“ виходить що дві неділі,
1 й 15 кожного місяця і подає статті, поезії
і всілякі цікаві вісти із сьвіта і з табору.

Календар на рік 1916, подає дні і сьвята на весь
рік, схід і захід сонця, види місяця, вигляди
на погоду і таке иньше. Дальше вірші і статті
полонених, статистику України, господарські й
лікарські ради, тощо. Гарна розмальована ок-
ладинка, чотири воєнні образи.—Коштує 40 ф.

Вецлярська бібліотека полонених.

I. Захолявна книжочка, присьвячена „Славному
й Сьвітлому Союзу Визволення України“,
сторін 62, коштує 20 феників.

II. Модестови Менцінському на спомин його
концерту в таборі, на гарнім папері, з пор-
третом славногo сьпівака та з ріжними при-
красами—ціна 15 феників.

Товариші купуйте отсі книжочки, читайте,
осьвіщайте ся, бо в просьвіті сила!

друкарні „Союза Визволення України“, у Вецлярі.